

порівняльний аналіз відповідних нормативно-правових актів та науковців можемо зробити висновок, що послуги як об'єкт цивільних прав передбачають діяльність, попередньо визначено договором, положення якого не суперечать чинному законодавству, та яка передбачає задоволення особистих потреб особи, яка замовила здійснення певного виду послуг (замовника).

1. Цивільний кодекс України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 04.11.2022);
2. Закон України «Про права споживачів» Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 30, ст.379 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 04.11.2022);
3. Донець А.Г. Правові ознаки послуги як об'єкта цивільних прав Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Актуальні проблеми правознавства 2017 №1 т.2 93 присвяч. 93-й річниці з дня народж. В. П. Маслова, Харків, 27 лют. 2015 р. Харків, 2015. С. 285–290;
4. Скрипник В.Л. Послуги як особливий об'єкт цивільних прав URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc36/part_2/11.pdf
5. Світлак І. Послуга як об'єкт цивільних прав URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article>

УДК 349.3

DOI: 10.31733/17-03-2023-732-733

А. РИБАЛКО

здобувач вищої освіти,

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **М. СМОЛЯРОВА**

(Національний університет

«Запорізька політехніка»)

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ВІКОМ В УКРАЇНІ У ПОРІВНЯННІ З РЕСПУБЛІКОЮ ПОЛЬША

Держава як соціальна інституція повинна захищати громадян не тільки в міжнародних та публічних правовідносинах, а й у соціальній сфері. Однією з найбільш вразливою категорією громадян є особи, які досягли пенсійного віку.

Пенсії за віком існують не тільки у законодавстві України, а у законодавстві більшості розвинених країн, зокрема, країн Євросоюзу. Враховуючи, що Україна стала країною-кандидатом на вступ до Європейського Союзу, вважаємо доречним порівняти пенсійне законодавство України з однією з країн Євросоюзу. На наш погляд, найлогічнішим буде порівняння правових норм України та Республіки Польща, адже й історично і географічно ці дві країни досить близькі.

Почати варто безпосередньо з віку, з якого особа має право на допомогу від держави. Згідно зі Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1], а саме частинами 1 та 3 статті 26, особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше 15 років по 31 грудня 2017 року. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2019 року, страхового стажу передбаченого законодавством, право на призначення пенсії за віком мають особи після досягнення віку 65 років. При деяких обставинах цей вік може бути змінено – і це передбачено чинним законодавством – однак за загальним правилом застосовується положення статті 26 вищезазначеного закону.

У Республіці Польща дуже схожий підхід до віку, з якого особи можуть мати право на пенсійні виплати. Згідно із статтею 24 Закону про пенсії та інвалідності від Фонду соціального страхування [2], застраховані особи, які народилися після 31 грудня 1948 року, мають право на пенсію за віком після досягнення пенсійного віку не менше 60 років для жінок і не менше 65 років для чоловіків. Такий пенсійний вік діє у країні з 1 жовтня 2017 року [3]. Отже, у Польщі законодавець вирішив зробити різний пенсійний вік для чоловіків і жінок, в той час, коли в Україні за загальним правилом пенсійний вік настає для обох статей у одному віці – 60 - 65 років в залежності від наявності та тривалості

страхового стажу.

Наступним пунктом порівняння хотілося б зазначити страховий (або ж трудовий) стаж, який в порівнюваних країнах дещо відрізняється. В Україні це, згідно з законом, для особи 60 та більше років наявність страхового стажу не менше 15 років по 31 грудня 2017 року. У разі відсутності, починаючи з 1 січня 2019 року, такого страхового стажу, право на призначення пенсії за віком мають особи після досягнення віку 65 років за наявності страхового стажу від 15 до 19 років. У Польщі ж страховий стаж, необхідний для отримання пенсії, становить 20 років для жінок і 25 років відповідно для чоловіків. Проте, якщо немає такої кількості років стажу, пенсійне забезпечення все одно буде виплачено, але в меншому розмірі – залежно від суми пенсійних внесків, які були сплачені раніше.

Останнім, але не менш важливим критерієм порівняння пенсійного законодавства двох країн, буде розмір мінімальної пенсії. Мінімальна страхова пенсія в Польщі дорівнює 853 злотих (що дорівнює майже 7 тисяч гривень на сьогодні) на місяць, але на практиці такий низький рівень пенсійної допомоги встановлюється для всього 4-5 % старих поляків, а також для іноземців, які змогли підтвердити свій страховий стаж, достатній для нарахування пенсії в Польщі. Решто громадян отримують трохи більше: середня виплата на місяць коливається в межах 1500-2000 злотих [4]. В Україні розмір мінімальної пенсійної виплати встановлюється Законом України «Про Державний бюджет України» [5], який затверджений на певний рік. У січні 2022 року відбулося перше підвищення мінімальної пенсії згідно з вищезазначеним законом, і становила 1934 гривень. Наступні підвищення відбувалися 1 липня підвищилась мінімальна пенсія до 2027 гривень та на 1 жовтня – мінімальна пенсійна виплата становить 2680 гривень. Це стосується незайнятих осіб, які досягли віку 65 років та більше, і мають страховий стаж – чоловіки не менше 35 років, жінки – не менше 30 років. Для пенсіонерів 70 років та більше зі стажем 35 років (для чоловіків) та 30 (для жінок) років – мінімальна пенсія встановлена на рівні 3000 гривень. Отже, і законодавство Республіки Польща, і законодавство України регулюють фінансову допомогу для такої важливої, і водночас вразливої категорії громадян як особи, які досягли пенсійного віку. Проте положення щодо віку, з якого особа може мати право на пенсійні виплати, кількість років страхового стажу та безпосередньо розмір цих пенсійних виплат суттєво відрізняються.

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09 липня 2003 р. № 1058-4 / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№49-51. Ст. 376.

2. U S T AWA z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. URL:<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19981621118/U/D19981118Lj.pdf> (дата звернення: 13.11.2022).

3. Яковлева О. Вихід на пенсію в Польщі: що потрібно знати про особливості нарахування виплат у країні-сусідці. URL: <https://vikna.tv/dlia-tebe/robova/vyhid-na-pensiyu-v-polshhi-osoblyvosti-polskoji-pensijnoi-sistemu/> (дата звернення: 13.11.2022).

4. Пенсія в Польщі: для поляків і не тільки. URL: <https://migrant.biz.ua/polsha/zhittya/pensii-v-polshhi.html#:~:text=Мінімальна%20страхова%20пенсія%20в%20Польщі,достатній%20для%20нарахування%20пенсії%20в> (дата звернення: 13.11.2022).

5. Про Державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 02 грудня 2021 р. № 1928-9 / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2022. №3. Ст. 12.